NSW Health

Sorik

Belgeya agahiyan

Measles - Fact sheet

Kurdish Kurmanji

Rastiyên sereke

- Sorik nexweşiyek vîrûsî ya pir vegir e ku dibe sedema pûçik (rash) û tayê.
- Sorik dikare bibe sedema zehmetiyên cidî, di nav de îltîhaba pişikê (pneumonia) û îltîhaba mêjî (encephalitis) û dibe ku hewceyê çûyîna nexweşxaneyê be.
- Vaksînlêdan rêya herî baş e ji bo pêşîlêgirtina nexweşî û belavbûna sorikê. Sorik li Australya kêm e ji ber ku vaksîn di pêşîlêgirtina li vê nexweşiyê de bi bandor e.
- Vaksînlêdana sorikê girîng dimîne ji ber ku mirov dikarin vîrusê bi xwe bînin piştî vegera ji derveyî welat.
- Sorik hîn jî li gelek belav dibe li welatên ku Australî ji bo betlaneyê yan ji bo dîtina malbat û hevalên xwe serdana wan dikin.
- Eger hun bawer in ku hun bi sorikan ketine, telîfonî doktorê xwe bikin berî hun diçin da ku ew bikaribin we ji mirovên din sînordar bikin dema hun gihîştin wir.

Sorik çi ne?

Sorik nexweşiyek vîrusî ya pir vegir e ku dikare bibe sedema zehmetiyên cidî. Li hin deverên cîhanê ew dibe sedemek hevpar a mirina zarokên di bin 5 salî de.

Di demên berê de, îltîhaba sorikan di zaroktiyê de li Australya pir berbelav bû. Piraniya kesên ku berî 1966 ji dayik bûne dê di zarokatiya xwe de bi sorikan ketibin û dibe ku parastî bin.

Bi saya vaksînlêdanê, sorik nuha li Australya kêm e.

Lêbelê, sorik li gelek deverên cîhanê berbelav dimîne, û li gelek welatan belavbûnên mezin berdewam in. Kesên ku diçin derveyî welêt yan tên Australya dikarin vê nexweşiyê bi xwe re bînin, û dibe sedema belavbûna sorikan di civakê de. Ji ber vê yekê girîng e ku hun piştrast bin ku hun li dijî sorikan vaksîn bûne da ku hun xwe û civaka xwe biparêzin.

Girîng e ku mirov piştrast bike ku her kesê ku di sala 1966 de an jî piştî wê ji dayik bûye, du doz vaksîna sorikan girtine.

© NSW Ministry of Health. SHPN (CDB) 250443-10. March 2026

Nîşaneyên sorikê çi ne?

Nîşaneyên yekem ta, westandin, kuxik, herikîna pozê, êş û sorbûna çavan û hesta nexweşiyê ne. Çend roj şûnda pûçikek xuya dibe. Pûçik li ser rû dest pê dike, li laş belav dibe û 4-7 rojan berdewam dike. Pûçik ne xur e. Hin mirov, bi taybetî zarokên biçûk, dibe ku zikçûn jî hebe.

Nîşaneyên sorikê bi gelemperî 10 roj piştî ku bi vîrusê kevin dest pê dikin, lê carinan dibe ku heft an jî 18 rojan berdewam bike. Pûçik bi gelemperî li dora 14 rojan piştî pêketina bi vîrusa sorikê xuya dibe.

Sorik nexweşiyeke giran e. Heta ji sê parên kesên bi sorikê re zehmetiyên wan hene û gelek ji wan hewceyî çûyîna nexweşxaneyê dibin. Zehmetiyên sorikê di nav de îltîhaba guh, zikçûn û îltîhaba pişikê (pneumonia) hene. Nêzîkî yek ji her 1000 kesên bi sorikê bikevin bi ensefalît (Îltîhaba mêjî) jî dikevin.

Sorik çawa belav dibe?

Sorik bi gelemperî belav dibe dema ku kesek vîrûsa sorikê hilmê digire ku ji hêla kesekî îltîhabê ve hatiye kuxandin an jî di hewayê de hatiye xeniqandin.

Sorik yek ji wan nexweşiyên herî hêsan e ku ji hemî îltîhabên mirovan belav dibe. Tenê di heman odeyê de bi kesekî bi sorikê re dibe sedema îltîhabê.

Kesên bi sorikê ketine bi gelemperî ji berî destpêkirina nîşaneyan heta çar rojan piştî derketina sorikê vegir in.

Kî di bin rîska girtina sorikê de ye?

Mirov di bin rîska sorikê de ne:

- wan qet îltîhaba sorikê negirtiye **an**
- wan du dozen vaksîna sorikê negirtiye **an** jî
- sîstema wan a parastinê lawaz e (mînak, kesên ku kemoterapî an radyoterapî ji bo penceşêrê digirin an jî kesên ku dermanên steroîd ên bilind digirin) heger ew bi tevahî derzî hatibin girtin an jî îltîhaba sorikê ya berê hebû **û**
- têkiliya wan bi kesekî bi îltîhaba sorikê re heye.

Sorik li gelek welatan hevpar dimîne û bi gelemperî belavbûnên mezin çêdibin. Kesên ku diçin derveyî welêt di bin rîska sorikê de ne eger ew ne parastî bin.

Em çawa dikarin li dijî sorikê xwe biparêzin?

Vaksînlêdan

Parastina herî baş li dijî sorikê vaksîn e. Du dozên vaksîna sorikê (bi kêmî ve çar hefte ji hev veqetandin) parastina demdirêj, dibe ku heta hetayê, di 99% kesên vaksînlêdanê de peyda dikin.

Kesên ku plan dikin ku biçin derveyî welêt divê bi dotorê xwe yê giştî re yan dermanfiroşên re li ser vaksînlêdanê bipeyivin, piştrast bikin ku vaksînlêdanên wan rojane ne, û piştrast bin ku ew bi tevahî vaksîn li dijî sorikê hatine berî ku ji Australya derkevin.

Li Australya, du dozên vaksîna sorikê ji bo zarokan di bin Bernameya Netewî ya Vaksînlêdanê (NIP) de belaş têne pêşkêş kirin:

- 12 mehî wekî vaksîna sorik-mumps-rubella (MMR)
- 18 mehî wekî vaksîna sorik-mumps-rubella-varicella (MMRV).

Ev vaksîn li dijî gûzika (mumps), sorika Almanî (rubella), nexweşiya avî (varicella/chicken pox) û her weha sorikan.

Kesên ku plan dikin ku bi zarokên di navbera 6 û 18 mehî de biçin derveyî welêt divê planên xwe bi doktorê xwe yê giştî re nîqaş bikin, ji ber ku zarokên diçin deverên ku rîska sorikê zêde ye dikarin zû vaksîna sorikê bistînin.

Her kesê ku di sala 1966 de an jî piştî wê ji dayik bûye û qet îltîhaba sorikê negirtiye, divê doktorê xwe bibîne da ku piştrast bibe ku wan herî kêm çar hefte ji hev cuda du doz vaksîna sorikê girtine. Eger nebe, vaksîn li NSW belaş e.

Ewle ye ku mirov ji du caran zêdetir vaksînê werbigre, ji ber vê yekê kesên ku ne bawer in divê vaksînê werbigrin.

Vaksînên sorikê dikarin li NSW ji doktorên giştî û dermanfiroşên qeydkirî peyda bibin.

Dermanfiroş nikarin vaksînên sorikê bidin zarokên di bin 5 salî de.

Ji bo her kesê ku delîlên du dozên vaksîna sorikê tune ye (ne li gorî NIP) vaksîn bixwe dê belaş be, lê dermanfiroş an doktor dikare heqê xizmetê ji bo birêvebirina vaksînê bistîne.

Ji bo agahiyên bêtir li Measles Vaccination FAQs binêrin.

Ger nîşaneyên we hebin, ji yên din dûr bisekinin

Kesên bi nîşaneyên sorikê divê berî ku biçin saziyek tenduristiyê (wekî beşa lezgîn an doktorê giştî (GP), pêşî telîfon bikin û karmendan ji nîşaneyên xwe agahdar bikin. Bi vî awayî, dema ku digihîjin saziyê, ew dikarin bêne îzolekirin da ku xetera belavbûna sorikê li kesên din kêm bibe.

Kesên bi sorikê divê li malê bimînin heta ku ew êdî ji îltîhabê vebin(ango heta çar rojan piştî destpêkirina pûçik) da ku rîska belavbûna wê li mirovên din kêm bike.

Sorik çawa tê teşhîskirin?

Sorik gumanbar e dema ku kesek xwe nebaş hîs dike, kuxik hebe, poz diherike an çavên wî/ê diêşe û ta û piştre pûçik.

Dema ku gumana sorikê hebe, ji bo piştrastkirina teşhîsê divê nimûneyên ji poz, gewriyê û mîzê werin berhevkirin. Dibe ku têsta xwînê jî were kirin.

Piştrastkirina teşhîsê girîng e ji ber ku ew destûrê dide şopandina tenduristiya gelemperî ya bilez ji bo kesên din ên ku di bin rîska sorikê de ne.

Sorik çawa tê dermankirin?

Ji bo sorikê dermanek taybetî tune ye. Kesên bi îltîhaba sorikê ketine bi gelemperî tê pêşniyar kirin ku bêhna xwe bidin, gelek şileyan vexwin û paracetamol bibin da ku tayê derman bikin.

Ji bo gelek kesan dibe ku nexweşî ewqas giran bibe ku hewceyê çûyîna nexweşxaneyê be.

Bersiva tenduristiya gelemperî ya li dijî sorikê çi ye?

Doktor, nexweşxane û laborator, dibistan û navendên lênihêrîna zarokan divê bûyerên sorikê ji Yekîneya Tenduristiya Giştî ya herêmî re ragihînin.

Karmendên Yekîneya Tenduristiya Giştî dê bi doktor û nexweş (an jî lênihêrvanan) re hevpeyvînê bikin da ku fêr bibin ka îltîhab çawa çêbûye, kesên din ên di bin rîska îltîhabê de nas bikin, tedbîrên kontrolê bicîh bînin (wekî vaksîn û qedexekirina çûyîna dibistanê an kar), û şîretên din bidin.

Kesên bi sorikê ketine divê li malê bimînin û bi kêmî ve çar rojan piştî derketina sorikê neçin kar, dibistan an xizmetên perwerde û lênihêrîna zaroktiya destpêkê.

Sorik: Agahdarî ji bo Têkiliyan forma ji bo klînîkan agahdariyên kêrhatî dihewîne da ku peydakirina têkiliyên sorikê peyda bikin, piştî nirxandin û / an peydakirina pêşîlêgirtina piştî pozîsyonê.

Agahiyên êdetir

Ji bo agahiyên zêdetir ji kerema xwe telîfonî Yekîneya Tenduristiya Giştî ya herêmî bikin li ser 1300 066 055.

Eger hun an zarokê we nîşaneyên sorikê diyar dikin û hun bi fikar in, tavilê bi doktorê xwe re biaxivin, an jî telîfonî xizmeta lezgîn bikin li ser 000. Ji bo şêwirmendiya tendurustiyê hun dikarin telîfonî Healthdirect bikin li ser 1800 022 222 ji bo şîreta tenduristiyê ya 24 seatan belaş bigerin an jî bi dermanfiroşê xwe yê herêmî re biaxivin.

© NSW Ministry of Health. SHPN (CDB) 250443-10. March 2026

Agahdarî ji bo têkiliyên sorikê

Têkiliya sorikê çi ye?

Ji ber ku sorik pir vegir e, têkilî ew kes in ku heman hewayê bi kesekî ku bi sorikê vegir bûye. Ev dikare tenê di heman odeyê de an jî li cihê bendewariyê bi kesekî bi sorikê re be.

Hêsan e ku mirov bêyî ku hay jê hebe bi sorikê re têkildar be, ji ber ku mirov vegir in berî ku pûçik çêbibin. Ji ber vê yekê girîng e ku hun piştrast bikin ku hûn ji sorikê bêpar in, nemaze heke hûn rêwîtiya derveyî welat plan dikin.

Ger ez bi sorikê re têkildar bim divê ez çi bikim?

- Kesên ku bi sorikê re têkildar in divê heta 18 rojan piştî têkiliya wan a dawî bi kesê ku bi sorikê ketiye re baldar bin. Wekî tedbîr, fikreke baş e ku hun di vê demê de bi kesên ku di bin rîska sorikê de ne, wekî pitikên pir biçûk ku nekarin werin vaksînlêdan.

Eger hun dest bi nîşaneyên sorikê bikin:

- neçin cihên giştî yên wekî kar, dibistan, perwerdehiya zû an xizmetên lênihêrînê, an navendên danûstandinê, û ji bikaranîna veguhastina giştî dûr bisekinin.
- Di zûtirîn dem de doktorekî bibînin, herî baş doktorê xwe yê giştî. Pêşî telîfon bikin û karmendan ji nîşaneyên xwe agahdar bikin da ku rêkeftin werin kirin ji bo sînordarkirina têkiliya we bi kesên din re di klinîkê de. Heger we wekî têkiliyek sorikê tedawî wergirtiye, “Forma Nirxandina Têkiliya Sorikê” (Measles Contact Assessment Form) bi xwe re bibin.
- Telîfonî Yekîneya Tenduristiya Giştî ya herêmî bikin (1300 066 055).

© NSW Ministry of Health. SHPN (CDB) 250443-10. March 2026